

Верховний
Суд

ОГЛЯД РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

За період з 13.04.2020 по 17.04.2020

2020/15

Огляд рішень Європейського суду з прав людини

Дата прийняття:	14/04/2020
Дата набуття статусу остаточного:	14/07/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція).
Назва:	<u>CASE OF DRAGAN PETROVIĆ v. SERBIA</u> (Application no. 75229/10)
Зміст:	<p>Справа стосувалася проведення незаконного обшуку квартири заявника та відібрання в нього під час розслідування вбивства зразка слини для аналізу ДНК.</p> <p>Заявник – Драган Петрович, громадянин Сербії, народився 1985 року та проживає в м. Суботиці (Сербія). У липні 2008 року до правоохоронних органів надійшла інформація про те, що він міг бути причетний до жорстокого побиття людини похилого віку, що спричинило смерть.</p> <p>Ураховуючи зазначену інформацію, слідчий суддя ухвалив два окремих рішення, якими надав дозвіл на проведення обшуку житла заявника та відібрання зразка його слини для проведення аналізу ДНК. Обшук був спрямований на пошук речей, викрадених після вбивства, а саме чорної шкіряної куртки, а також вилучення взуття чи предметів, які могли бути пов'язані із вчиненням злочину.</p> <p>Під час обшуку в квартирі заявника працівники поліції знайшли дві рушниці, які, за твердженням заявника, йому не належали.</p> <p>Аналіз ДНК зразка слини заявника був необхідний для порівняння зі зразком ДНК, знайденим на місці вбивства.</p> <p>Суд прийняв рішення про відібрання зразка слини або крові заявника, за необхідності у примусовому порядку, з участю медичних працівників. У присутності свого адвоката заявник погодився надати зразок слини працівникам правоохоронних органів. Проте, як з'ясувалося, жодного офіційного запису про проведення такої дії зроблено не було.</p> <p>У серпні 2008 року працівники правоохоронних органів повідомили слідчого суддю про пред'явлення заявникові обвинувачення за незаконне зберігання вогнепальної зброї. Органи державної влади не встановили відповідності між зразком ДНК заявника та слідами біологічного походження, виявленими на місці злочину.</p> <p>Заявник у серпні 2008 року подав скаргу до Конституційного суду, в якій стверджував про порушення свого права на повагу до житла і приватного життя, посиляючись на статтю 8 Конвенції та статті 25 та 40 Конституції Сербії.</p>

У жовтні 2010 року Конституційний суд відхилив його скаргу по суті.

Оцінка Суду

Суд відхилив заперечення Уряду про те, що заявник звернувся із заявою до Суду після шестимісячного строку та не вичерпавши національних засобів юридичного захисту. ЄСПЛ дійшов висновку, що скарга до Конституційного суду була ефективним засобом правового захисту, який заявник використав.

Стосовно суті справи Суд насамперед розглянув питання щодо обшуку квартири заявника, визнавши таку дію втручанням у право заявника на повагу до його житла, яке було передбачене законом та переслідувало легітимну мету. Вирішуючи, чи був обшук «необхідним у демократичному суспільстві», Суд підкреслив, що дозвіл на обшук виданий у межах розслідування умисного вбивства і стосувався конкретно того, що шукала поліція (чорної шкіряної куртки, взуття та інших предметів, які могли бути пов'язані із вчиненням злочину). Таким чином, Суд не погодився з аргументом заявника про те, що дозвіл на обшук був позбавленим конкретики.

ЄСПЛ також встановив, що заявникові надали адекватні та ефективні гарантії проти будь-яких зловживань під час обшуку його квартири, зокрема він, його захисник та власник квартири були присутні під час проведення обшуку. До того ж захисник підписав протокол вилучення та протокол проведення обшуку і вилучення, висловивши зауваження не до процедури обшуку як такої, а лише щодо обґрунтованості дозволу на обшук.

Суд визнав таке втручання «необхідним у демократичному суспільстві», а тому зазначив, що порушення статті 8 Конвенції стосовно обшуку поліцією квартири заявника не було.

Розглядаючи питання про відібрання зразка ДНК, ЄСПЛ установив, що така дія була втручанням у право заявника на повагу до приватного життя. Те, що він погодився на зазначену процедуру, не є важливим, оскільки заявник зробив це під погрозою, що зразок слини або крові візьмуть примусово.

Суд підкреслив, що дозвіл на відібрання зразка для проведення аналізу ДНК не мав жодного правового підґрунтя, адже пункти 2, 3 статті 131 Кримінального процесуального кодексу на час подій передбачали лише те, що суд міг прийняти рішення про відібрання зразка крові або про проведення «інших медичних процедур» у разі, якщо це необхідно з медичної точки зору задля встановлення фактів, які мають «важливе» значення для кримінального розслідування. Крім того, відповідно до матеріалів справи органи влади не склали офіційного протоколу процедури, а отже, не дотрималися вимог статті 329 Кримінального процесуального кодексу.

	<p>ЄСПЛ також зазначив, що в пунктах 2, 3 статті 131 Кримінального процесуального кодексу не було гарантій щодо відібрання зразків ДНК. Такі гарантії додали у 2011 році в результаті внесення змін до Кримінального процесуального кодексу. Вони містять конкретну вказівку стосовно взяття зразків слини, необхідності залучення експерта для проведення процедури та обмеження кола осіб, у яких може бути взято зразок слини без їхньої згоди.</p> <p>Таким чином, Суд вважає, що оскільки 2011 року було внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу, то держава-відповідач сама по собі опосередковано (імпліцитно) визнала необхідність жорсткішого регулювання у цій сфері.</p> <p><i>Суд дійшов висновку, що втручання у право на повагу до приватного життя заявника шляхом відібрання зразка ДНК не відповідало вимогам закону та становило порушення статті 8 Конвенції.</i></p>
Констатоване порушення (стаття):	<p>Відсутність порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя) у контексті проведення обшуку житла заявника.</p> <p>Порушення статті 8 Конвенції щодо відібрання у заявника зразка ДНК.</p>

Огляд рішень Європейського суду з прав людини. Рішення за період з 13.04.2020 по 17.04.2020 / Відпов. за вип.: О. Ю. Тарасенко, Д. П. Мордас, Р. Ш. Бабанли. – Київ, 2020. – Вип. 15. – 4 стор.

Застереження:

1. Огляд окремих судових рішень, зокрема й їх переклад, здійснюється працівниками департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду з використанням матеріалів, розміщених на вебсайтах Європейського суду з прав людини:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>,

<https://hudoc.echr.coe.int>.

2. Огляд рішень здійснюється з метою ознайомлення з їх коротким змістом. Для повного розуміння суті висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним на вебресурсах Європейського суду з прав людини.

3. Інформація має суто допоміжний та довідковий характер і не має на меті висвітлити суть усієї проблематики, яка вирішується відповідними судовими рішеннями.

Стежте за нами онлайн
fb.com/supremecourt.ua
t.me/supremecourtua
[@supremecourt_ua](https://supremecourt.ua)